

วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูลในบทนี้ จะได้กล่าวถึงลักษณะข้อมูล ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดในภาคเหนือ นี้ ได้ศึกษา ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่งใหญ่ ๆ คือ แหล่งแรกได้มาจากหนังสือ ตำรา เอกสาร และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือว่าเป็นส่วนของการบรรยาย และแหล่งที่สองได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถาม

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดในภาคเหนือ
2. กลุ่มครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ

การได้มาของประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่า เนื่องจาก กลุ่มศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดในภาคเหนือมีจำนวนทั้งสิ้น 139 คนซึ่งเป็นจำนวนจำกัด ฉะนั้น เฉพาะกลุ่มศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดจึงใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัยโดยไม่มี การสุ่มตัวอย่าง

ส่วนกลุ่มครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้มาจากการสุ่มโดยวิธีแยกสุ่ม (Systematic Sampling) เป็นจังหวัด และอำเภอ แห่งละร้อยละ 5 ของจำนวนประชากร และเมื่อได้จำนวนที่ต้องการแล้วก็ใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่ม (Number Sampling Table) กลุ่มตัวอย่างของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาและสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 331 คน

รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ปรากฏตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1

จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม

จังหวัด	จำนวนครูใหญ่ รร. ประถมศึกษา		กลุ่มครูใหญ่	กลุ่มศึกษานิเทศก์ ทุกคน
	กลุ่มประชากร	กลุ่มตัวอย่าง ที่สุ่มได้		
พิษณุโลก	437	22	22	12
นครสวรรค์	664	33	33	9
อุตรดิตถ์	302	15	15	9
พิจิตร	394	20	20	9
สุโขทัย	348	17	17	10
กำแพงเพชร	358	18	18	7
ตาก	205	10	10	8
เพชรบูรณ์	484	24	24	10

ตารางที่ 1 (ต่อ)

จังหวัด	จำนวนครูใหญ่ ทร. ประถมศึกษา		กลุ่มครูใหญ่	กลุ่มศึกษานิเทศก์ ทุกคน
	กลุ่มประชากร	กลุ่มตัวอย่าง ที่สุ่มได้		
เชียงใหม่	921	46	46	8
เชียงราย	843	42	42	9
ลำปาง	568	28	28	10
ลำพูน	278	14	14	10
แพร่	319	16	16	11
น่าน	365	18	18	9
แม่ฮ่องสอน	153	8	8	8
รวม	6,639	331	331	139

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยการ
 ค้นคว้าจากหนังสือตำรา เอกสาร และการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากประสบการณ์
 เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ในการนิเทศการศึกษามาเป็นเวลา 6 ปี ของผู้วิจัย เมื่อผู้วิจัย
 สร้างแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้วได้ส่งให้คณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทำการ
 ตรวจสอบและเสนอแนะเพื่อให้แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและโครงสร้าง ผู้ทรง
 คุณวุฒิทั้งกล่าวได้แก่ คณาจารย์จากภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-
 มหาวิทยาลัย 2 ท่านคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ และ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอค ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิในหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่

อาจารย์ ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง รองอธิบดีกรมสามัญศึกษา อาจารย์พะนอม แก้วกำเนิด
รองอธิบดีกรมการฝึกหัดครู อาจารย์ประกาศ แสงเพชร ผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
กรมสามัญศึกษา อาจารย์สวัสดิ์ จงกล ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ
อาจารย์เอกราช น้อยประสิทธิ์ และ อาจารย์เพ็ญสุข หวังแก้ว แห่งกองการประณ
ศึกษา กรมสามัญศึกษา

การทดลองแบบสอบถาม

เมื่อได้แก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของท่านผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำ
แบบสอบถามออกทดลองใช้กับกลุ่มศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด และครูโรงเรียนประถมศึกษา
ในจังหวัด นนทบุรี นครปฐม สมุทรสาคร และสมุทรปราการ ซึ่งจังหวัดเหล่านี้ไม่อยู่
ในกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการวิจัย การทดลองแบบสอบถามกับกลุ่มศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด
นั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองด้วยตนเองและหลังจากที่ได้มอบแบบสอบถามกับกลุ่มทดลอง
ไปแล้ว 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยจึงไปขอรับคืน ปรากฏว่าพบแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้นจำนวน 35 ชุด
ได้รับคืนมา 27 ชุด คิดเป็นร้อยละ 77.14 สำหรับการทดลองกับกลุ่มครูใหญ่โรงเรียน
ประถมศึกษานั้น ผู้วิจัยได้นำไปทดลองในจังหวัดเดียวกันกับการทดลองของกลุ่มศึกษานิเทศก์
ประจำจังหวัด โดยใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนที่ศึกษานิเทศก์ประจำ
ในกลุ่มทดลองแต่ละจังหวัดได้กำหนดรายชื่อมาให้ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 60 โรงเรียน หลังจาก
ที่ได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนดังกล่าวแล้วประมาณ 2 สัปดาห์ ก็ได้รับแบบสอบถามคืน
ทางไปรษณีย์ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 39 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 65.00

เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่นำไปทดลองคืนแล้ว ก็นำแบบสอบถามมาปรับปรุง
แก้ไข โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามดังนี้

- ก. ข้อคำถามที่คัดเลือกมาแต่ละข้อจะต้องมีการกระจายของค่าทาบค่อนข้างสูง
- ข. ข้อคำถามที่คัดเลือกมา จะต้องครอบคลุมงานแต่ละประเภทโดยสมบูรณ์

หลังจากที่ได้คัดเลือกข้อคำถามพร้อมทั้งแก้ไขปรับปรุงสำนวนภาษา จนเป็นที่น่าพอใจแล้ว จึงจัดทำแบบสอบถามฉบับจริง เพื่อใช้สำหรับส่งออกไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ทำการคัดเลือกไว้แล้วต่อไป

แบบสอบถามฉบับจริงได้กำหนดให้เป็นแบบสำรวจที่ 1 ปกติสำหรับกลุ่มศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด และแบบสำรวจที่ 2 ปกติสำหรับผู้ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา

แบบสอบถามทั้ง 2 ชุดดังกล่าวมีส่วนที่เหมือนกันดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน สถานภาพสมรส วุฒิ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด ซึ่งจำแนกออกเป็น 6 ประเภท โดยแต่ละประเภทมีข้อคำถามที่มีคำตอบให้เลือก 5 ตัวเลือก เพื่อให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ดังตัวอย่าง

๐. ท่านมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมากน้อยเพียงใด

มากที่สุด

มาก

น้อย

น้อยที่สุด

ไม่มีส่วนร่วมเลย

แบบสอบถามทั้ง 2 ชุด มีข้อคำถามจำนวน 66 ข้อเท่ากัน และเพื่อความเหมาะสมของผู้ตอบ การใช้ภาษาด้อยค่าในข้อคำถามจึงมีความแตกต่างกันบ้าง ข้อคำถามทั้ง 66 ข้อ จำแนกตามประเภทของงานได้ 6 ประเภท ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2

จำนวนขอคำถามในแบบสอบถาม

ประเภทของงาน	จำนวนข้อ	ร้อยละ
1. การนิเทศการสอนและการบริหารงานวิชาการ	20	30.30
2. การจัดประชุม อบรม สัมมนาครู	11	16.67
3. การศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนาหลักสูตร	8	12.12
4. การผลิตและเผยแพร่เอกสารทางวิชาการ	7	10.60
5. การประเมินผลการศึกษา	9	13.64
6. งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย	11	16.67
รวม	66	100.00

สำหรับส่วนที่แตกต่างกันของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุดนี้คือ แบบสอบถามชุดของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด มีตอนที่ 3 ซึ่งถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานแต่ละประเภท โดยผู้วิจัยได้กำหนดข้อปัญหาและอุปสรรคไว้ และให้ผู้ตอบจัดอันดับข้อความที่เป็นปัญหาในการปฏิบัติงานจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากอธิบดีกรมสามัญศึกษา เพื่อส่งถึงผู้ว่าราชการจังหวัดและหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด กับหนังสือขอความร่วมมือของหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในภาคเหนือ

2. เมื่อได้รับหนังสือขอความร่วมมือดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่าง และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยทางไปรษณีย์ พร้อมกันนั้นก็กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามที่กรอกข้อมูลแล้วกลับคืนมายังผู้วิจัยทางไปรษณีย์ โดยใส่ซองซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ส่งไปพร้อมกับแบบสอบถามนั้น

3. หลังจากส่งแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 470 ฉบับไปแล้วประมาณ 1 เดือน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 325 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 69.15 จึงได้ทำหนังสือทวงถามไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ยังไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับคืน ในเวลาต่อมาก็ได้รับแบบสอบถามคืนมาอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งรวมแล้วเป็นจำนวนทั้งสิ้น 367 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.08 ดังรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3
จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป ได้รับคืน และใช้ได้ในการวิจัย

จังหวัด	ศึกษานิเทศก์จังหวัด					ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา				
	ส่งไป จำนวน	ได้รับคืน จำนวน	ร้อยละ	ใช้ได้ จำนวน	ร้อยละ	ส่งไป จำนวน	ได้รับคืน จำนวน	ร้อยละ	ใช้ได้ จำนวน	ร้อยละ
พิษณุโลก	12	9	75.00	9	75.00	22	18	81.82	17	77.27
นครสวรรค์	9	7	77.78	6	66.67	33	27	81.81	27	81.81
อุตรดิตถ์	9	7	77.78	7	77.78	15	11	73.33	9	60.00
พิจิตร	9	7	77.78	7	77.78	20	15	75.00	14	70.00
สุโขทัย	10	5	50.00	4	40.00	17	13	76.47	13	76.47
กำแพงเพชร	7	7	100.00	7	100.00	18	13	72.22	13	72.22
ตาก	8	6	75.00	6	75.00	10	10	100.00	10	100.00
เพชรบูรณ์	10	8	80.00	8	80.00	24	17	70.83	15	62.50
เชียงใหม่	8	8	100.00	8	100.00	46	38	82.61	37	80.43
เชียงราย	9	7	77.78	5	55.55	42	36	85.71	36	85.71
ลำปาง	10	8	80.00	7	70.00	28	22	78.57	21	75.00
ลำพูน	10	7	70.00	7	70.00	14	11	78.58	11	70.58
แพร่	11	8	72.72	8	72.72	16	10	62.50	10	62.50
น่าน	9	9	100.00	7	77.78	18	12	66.67	11	61.11
แม่ฮ่องสอน	8	6	75.00	4	50.00	8	5	62.50	5	62.50
รวม	139	109	78.42	100	71.94	331	258	77.94	249	75.22

จากตารางที่ 3 แสดงว่า แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้นจำนวน 470 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 367 ฉบับ แยกเป็นของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดจำนวน 109 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.42 และเป็นแบบสอบถามที่ใช้วิจัยได้จำนวน 100 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 71.94 และของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 258 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.94 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วิจัยได้จำนวน 249 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.22

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจที่ได้รับคืนมาจำนวน 349 ฉบับ มาทำการวิเคราะห์ โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามในตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ แล้วนำมาหาค่าร้อยละ และเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2. นำแบบสอบถามในตอนที่ 2 จำนวน 66 ข้อ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่ามาวิเคราะห์ โดยดำเนินการดังนี้

ก. นำแบบสอบถามแต่ละข้อมาแจกแจงความถี่ของแต่ละคำตอบ มีผู้ตอบจำนวนกี่คน แล้วนำมาคิดเป็นร้อยละ เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

ข. ใช้จำนวนความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นน้ำหนักแสดงค่าของพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ถ้าจำนวนความถี่ของผู้ตอบสูงที่ลำดับชั้นของพฤติกรรมสูง แสดงว่าศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานตามพฤติกรรมชั้นสูง และถ้าจำนวนความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามสูงที่ลำดับชั้นของพฤติกรรมต่ำ แสดงว่าศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานตามพฤติกรรมชั้นต่ำ

ค. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีหาค่าร้อยละ (Percentage) เป็นรายข้อคำถาม และแต่ละคำตอบในข้อเดียวกัน โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของคำตอบใด} = \frac{\text{ความถี่ของคำตอบนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$